

УДК 338.439

*Шанін О.В.,
к.е.н., начальник відділу аграрної економіки і продовольства
Національної академії аграрних наук, Київ*

РІВЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Постановка проблеми. Важливою умовою розвитку діяльності сільськогосподарських підприємств є їх рівень державної підтримки. Особливості підтримки держави заключаються у виплаті коштів бюджетних дотацій та асигнувань, а також через виплату податку на додану вартість переробними підприємствами АПК, що направляє агроформуванням.

Основним аспектом і проблемою в цьому напрямку є те, що через фінансово-кризові явища в державі за останні роки зменшились бюджетні дотації, які направлялись сільськогосподарським товаровиробникам. Дані обставини сприяли скороченню виробництва продукції як рослинницької, так і тваринницької галузі.

Таким чином, проблема недофінансування галузей АПК зачепила як тваринництво, так і рослинництво, і це не дало змогу на повну потужність розвиватися дрібним сільським товаровиробникам. Склалася ситуація, при якій невеликі та середні фермерські господарства перестали функціонувати або на їх базі розширили свою діяльність крупні вертикально інтегровані агрохолдинги, які, отримуючи великі надприбутки, не мають потреби у дотаційних коштах з державного бюджету.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основні аспекти щодо рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств в Україні представлено в поглядах вітчизняних вчених, зокрема Х. Алієвої [1], О. Бородіної [2; 3], О. Могильного [3], С. Васильчак та М. Дацюк - Томчук [4], С. Глуценко [5], М. Дем'яненка [6], В. Кузняк [7], Ю.Я. Лузана [8], С.В. Майстра [9]. Вони внесли значний вклад у розвиток теоретико - практичних напрацювань щодо рівня та частки фінансування аграрних формувань в Україні.

Разом з тим, залишилася ще низка невирішених і не досліджених питань, які потребують глибшого і детальнішого аналізу в напрямках рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств України у розрізі галузей АПК. Всі ці питання і є об'єктом даного дослідження, а його результати є актуальними і необхідними у вирішенні конкретних завдань.

Постановка завдання. Метою даної статті є проведення аналізу щодо динаміки державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, в тому числі фермерських господарств.

Виклад основного матеріалу дослідження. В попередні періоди розвитку сільськогосподарського виробництва його окремі галузі були дотаційними з різних об'єктивних причин. В останні роки держава мало приділяла уваги розвитку рослинництва і тваринництва, тим більше недостатньою була підтримка держави (табл. 1).

Проте, як свідчать показники таблиці 1, за 2011-2013 роки державою виділялись певні кошти для підтримки рослинництва і тваринництва. В результаті фінансової кризи держава дотувала сільськогосподарських товаровиробників в межах 10% від наявних загальних коштів державної підтримки. Основну частину підтримки склали податки на додану вартість. В загальному, аналізуючи державну підтримку в динаміці, кошти її зросли по всіх сільськогосподарських підприємствах в звітному періоді на 72,8%, в середніх фермерських господарствах - на 33,6%, у великих фермерських господарствах - на 14,3%. Проте слід врахувати, що ціни на продукцію за цей період мали також значний ріст, а тому потреба в підтримці випереджала його дійсний стан.

Особливо турбує сільськогосподарського виробника низька підтримка держави за рахунок державного бюджету. Вона з року в рік зменшується і в досліджуваному періоді ці кошти значно скоротилися.

Таблиця 1

Динаміка державної підтримки сільського господарства в Україні у 2011-2013 роках

Назва показників	Роки	Усі сільськогосподарські підприємства	у тому числі:	
			Фермерські господарства	з них: Великі фермерські господарства
Отримано коштів державної підтримки - всього	2011	4327,9	626,3	338,2
	2012	6974,1	934,5	420,1
	2013	7478,0	836,6	386,4
	2013 у % до 2011	172,8	133,6	114,3
-у т.ч. за рахунок бюджетних дотацій	2011	729,3	67,3	22,0
	2012	742,0	66,1	9,9
	2013	381,9	45,7	12,7
	2013 у % до 2011	52,4	67,9	57,7
- з них для підтримки виробництва продукції рослинництва	2011	230,7	22,1	4,1
	2012	184,2	29,4	2,3
	2013	56,7	5,1	-
	2013 у % до 2011	24,6	23,1	-
- з них для розвитку тваринництва	2011	101,1	14,4	4,9
	2012	437,0	13,1	3,2
	2013	241,7	24,5	7,6
	2013 у % до 2011	239,1	170,1	155,1
- з них для здійснення заходів з відтворенням живих водних ресурсів	2011	-	-	-
	2012	-	-	-
	2013	0,1	0,1	0,0
	2013 у % до 2011	-	-	-
- з них за іншими видами (напрямами) державної підтримки	2011	397,5	30,8	13,0
	2012	120,8	23,6	4,4
	2013	83,4	16,0	5,1
	2013 у % до 2011	21,0	51,9	39,2
За рахунок податку на додану вартість	2011	3598,6	559,0	316,2
	2012	6232,1	868,4	410,2
	2013	7096,1	790,9	373,7
	2013 у % до 2011	197,2	141,5	118,2
- з них для підтримки виробництва продукції рослинництва	2011	2780,5	531,9	296,2
	2012	4321,4	822,9	385,8
	2013	4519,2	738,8	350,2
	2013 у % до 2011	162,5	138,9	118,2
- з них для розвитку тваринництва	2011	818,1	27,1	20,0
	2012	1910,7	45,4	24,4
	2013	2576,9	52,1	23,5
	2013 у % до 2011	315,0	192,2	117,5

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України

Так, для всіх сільськогосподарських підприємств бюджетні кошти за 2011-2013 роки зменшилась до 52,4%, для середніх фермерських господарств - до 67,9%, для великих фермерських господарств - до 57,7%. Разом з тим, найбільш не підтриманим є рослинництво. Згідно розрахунків майже четверта частина бюджетних коштів - це підтримка в звітному році відносно базового для всіх сільськогосподарських підприємств, в тому числі і середніх фермерських господарств. Крупні фермерські господарства за цей період взагалі залишилися без державної підтримки з бюджету держави.

Джерелом основного дотаційного доходу є податок на додану вартість. Він майже вдесятеро перевищує дотаційні кошти з державного бюджету і відносно в динаміці має значний ріст. Так по всіх сільськогосподарських підприємствах цей ріст становив 197,2%, по середніх фермерських

господарствах - 141,5%, по великих фермерських господарствах -118,2%. Слід відмітити і те, що частка підтримки в рослинництві значно випереджає тваринницьку галузь, і це зрозуміло, так як дана галузь є значно меншою в зв'язку із різким скороченням поголів'я ВРХ, а збільшення поголів'я в особистих господарствах населення не дотується. Аналізуючи ріст дотацій за рахунок податку на додану вартість по роках, ми бачимо, що він досить помітний по рослинництву і тваринництву, але вже в цих дотаціях галузь тваринництва випереджає галузь рослинництва. Якщо за рахунок податку на додану вартість у звітному році відносно базового ріст підтримки по всіх аграрних підприємствах в рослинництві склав 162,5%, то в галузі тваринництва - 315,0%, по середніх фермерських господарствах - 138,9 і 192,2%, по великих фермерських господарствах - 118,2 і 117,5%.

Таким чином, дані таблиці 1. по роках свідчать, що в останні досліджувані періоди збільшена підтримка державою тваринництва, проте абсолютний розмір ще значно нижчий ніж в рослинництві по зрозумілих вищевказаних причинах. Поряд з цим є надія, що розвиток тваринництва стабілізується відносно кількості поголів'я і його продуктивності і останній вид державної підтримки набере значного розміру, що допоможе в піднесенні галузі до більш можливого потенційного рівня.

Виробництво продукції АПК постійно потребує державної підтримки. На жаль сільськогосподарське виробництво в останні роки незалежності України мало дуже незначну підтримку держави.

Незважаючи на ріст загального обсягу коштів на підтримку всього сільськогосподарського виробництва, цих коштів недостатньо для забезпечення нормального розвитку АПК.

Таблиця 2

Динаміка державної підтримки аграрних формувань в Україні у 2011-2013 роках

Види державної підтримки для рослинництва	Рік	Всього, тис. грн	Види державної підтримки для тваринництва	Рік	Всього, тис. грн.
1	2	3	4	5	6
Отримано коштів державної підтримки - всього	2011	4039768,5	Отримано коштів державної підтримки для розвитку тваринництва	2011	91522,6
	2012	6459649,6			
	2013	6781590,7			
	2013 % до 2011	128,2			
-у т.ч. за рахунок бюджетних дотацій	2011	683956,7		2012	427143,0
	2012	685752,0			
	2013	343806,8			
	2013 у % до 2011				
- з них для підтримки виробництва продукції рослинництва	2011	212707,0		2013	222638,8
	2012	157085,3			
	2013	49507,8			
	2013 у % до 2011	23,3			
- в тому числі озимих зернових культур	2011	14631,9	- в тому числі за велику рогату худобу	2013 у % до 2011	243,3
	2012	21764,5			
	2013	4901,4			
	2013 у % до 2011	33,5			
- у тому числі пшениці	2011	9720,4	- у тому числі за свиней	2011	33885,9
	2012	13323,3			
	2013	3572,9			
	2013 у % до 2011	36,8			
- з них ярих і зернобобових культур	2011	2487,5	- у тому числі за птицю всіх видів	2012	71938,5
	2012	1902,4			
	2013	1324,3			
	2013 у % до 2011	53,2			
- у тому числі пшениці	2011	393,7	- у тому числі за молоко	2013	52889,5
	2012	71,8			
	2013	174,0			
	2013 у % до 2011	44,2			
				2013 в % до 2011	156,1
				2011	4448,1
				2012	114467,9
				2013	21597,2
				2013 у % до 2011	485,5
				2011	4282,7
				2012	74,0
				2013	99,1
				2013 у % до 2011	2,3
				2011	1784,7
				2012	227651,1
				2013	92340,0
				2013 у % до 2011	51,7

продовження табл. 2

1	2	3	4	5	6
- з них ріпаку (озимого і ярого)	2011	371,7	- у тому числі за інше	2011	47116,2
	2012	178,4		2012	13012,3
	2013	1,2		2013	55713,0
	2013 у % до 2011	0,32		2013 у % до 2011	118,2
- з них іншої продукції рослинництва	2011	195215,9	- у тому числі за іншими видами (напрямами) державної підтримки	2011	379727,1
	2012	133240,0		2012	101522,9
	2013	42627,9		2013	71660,2
	2013 у % до 2011	21,8		2013 у % до 2011	18,9

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України

Так, за досліджуваний період ріст коштів державної підтримки становив для всього АПК за 2011-2013 роки 128,2%. Проте за рахунок державного бюджету за цей період обсяг коштів знизився до 23,3%. З цієї суми найбільший обсяг було виділено для озимої пшениці і ярих зернових і зернобобових. Із загальної суми, виділеної для рослинництва, майже 90% припадає на технічні культури (цукрові буряки). Враховуючи дану ситуацію, виділені державою кошти для різних потреб галузі рослинництва в динаміці за останні роки постійно знижуються. Це говорить про те, що кризова ситуація не може вирішити необхідну підтримку держави в дотаційних коштах і сільськогосподарські підприємства змушені шукати різні способи самозабезпечення певними ресурсами.

Разом з тим, поряд з недостатнім забезпеченням грошовими і матеріальними ресурсами, вони значно зменшились в динаміці по окремих провідних культурах. Зниження дотацій для пшениці склало до 36,8%, для ярих і зернобобових - до 53,2%, для цукрових буряків - до 21,8%. Цей обсяг свідчить, що потреба аграрних підприємств у дотуванні має місце, але негативні явища в розвитку економіки в Україні змушують зменшувати ці кошти.

В тваринництві вирішення цих питань є дещо іншим, так як загальна сума підтримки йде на виробництво м'яса ВРХ, п'ята частина на виробництво молока і іншу продукцію тваринництва. Збільшення по трьох аналізуючих роках в тваринництві відбувається на відгодівлю ВРХ і свинини, а підтримка на виробництво молока зменшується.

Отже, на виробництво продукції тваринництва має місце державна підтримка по окремих видах м'ясної продукції, проте по молоку вона теж необхідна і це потрібно враховувати та вирішувати.

Із попередніх даних таблиці 1 і таблиці 2 нами було розглянуто різносторонню підтримку держави різних форм господарювання АПК. Більш глибоко розглянемо в таблиці 3 розподіл державної підтримки коштів тільки за рахунок податку на додану вартість по рослинництву і різних видів продукції галузі тваринництва.

Таблиця 3

**Динаміка державної підтримки аграрних формувань в Україні
у 2011-2013 роках**

Види державної підтримки для рослинництва	Роки	Всього, тис. грн
1	2	3
Отримано коштів за рахунок податку на додану вартість - всього	2011	3355811,8
	2012	5773897,6
	2013	6437783,9
	2013 в % до 2011	191,8
Отримано коштів для підтримки виробництва продукції рослинництва	2011	2544821,3
	2012	3884328,8
	2013	3974929,5
	2013 в % до 2011	156,2
Отримано коштів для розвитку тваринництва	2011	810990,5
	2012	1889568,8
	2013	2462854,4
	2013 в % до 2011	303,7

продовження табл. 3

1	2	3
- з них за велику рогату худобу	2011	47221,6
	2012	136971,5
	2013	207775,2
	2013 в % до 2011	440,0
- з них за свиней	2011	128891,2
	2012	175140,9
	2013	288439,3
	2013 у % до 2011	223,8
- з них за птицю всіх видів	2011	442228,6
	2012	816151,5
	2013	777006,2
	2013 у % до 2011	175,7
- з них за молоко	2011	120106,9
	2012	689682,2
	2013	1104568,4
	2013 у % до 2011	919,6
- з них за інше	2011	72542,2
	2012	71622,7
	2013	85065,2
	2013 у % до 2011	117,3

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України

В загальному за три досліджуваних періоди кошти державної підтримки від податку на додану вартість зросли до 198,6%. Зрозуміло, що цьому періоду передував ріст цін і інші інфляційні процеси, проте таке збільшення коштів в АПК виправдане, бо випереджає інфляційні процеси.

Кожна з приведених в таблиці 3 галузей одержує певну підтримку від держави, але в останні роки більша увага зосереджена на таку галузь АПК, як тваринництво. Так, вкладення державних коштів у вигляді ПДВ в рослинництво зросло до 156,2%, тоді як у тваринництво - 303,7%, отже майже вдвоє більше ніж в рослинництво.

Важливість даної галузі говорить сама за себе. За досліджуваний період в звітному відносно базового років надходження коштів від ПДВ по ВРХ становило 440,0%, по свинарству - 223,8%, по птиці - 175,7%, по молоку - 919,6% і по інших видах тваринницької продукції - 117,3%.

Такі показники трьохрічного періоду дозволяють зробити висновки про цілеспрямований і інтенсивний розвиток вітчизняного виробництва продукції тваринництва. В останні роки створюються великі промислові підприємства по переробці продукції тваринництва, зокрема масла і молока.

І хоч на цій лінії є ще багато недосконалостей в технологіях і організації виробничих процесів в порівнянні з іншими економічно розвинутими країнами, все ж Україна, створюючи нові більш досконалі форми господарської діяльності в цьому напрямку йде до нових форм господарювання, таких як спільні підприємства по переробці молока і інші види формувань.

Такий напрям виробництва в АПК прискорить ефективність діяльності галузей і окремих продуктів АПК, а це для України є цілком і повністю можливим, так як сировинна база є достатньою для її більш повного використання.

Висновки з проведеного дослідження. Таким чином, підводячи підсумок щодо проведеного дослідження, вважаємо, що:

- 1) рівень державної підтримки аграрних формувань в Україні є досить низький і не дає більш повної можливості розвиватися вітчизняним сільськогосподарським товаровиробникам;
- 2) державі необхідно сформулювати цільову програму щодо розвитку аграрного сектору України і використовувати всі важелі для надходження даних коштів аграріям;
- 3) сформувати на місцевих рівнях контрольно-ревізійні групи за цільовим використанням коштів, які надані з державного бюджету для їх цільового використання.

Виконання даних умов сприятиме контролю і протидії корупційним методам щодо нецільового використання коштів, наданих сільськогосподарським підприємствам для їх розвитку.

Бібліографічний список

1. Алієва Х. Економіко-правові питання реформування аграрних відносин у сфері державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників / Х. Алієва // Держава і регіони. Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 12. – С. 52-55.
2. Бородіна О.М. Державна підтримка сільського господарства: концепція, механізми, ефективність / О.М. Бородіна // Економіка і прогнозування. – 2006. – № 1. – С. 109-125.
3. Бородіна О.М. Коригування політики державної підтримки сільського господарства / О. М. Бородіна, О.М. Могильний // Економіка АПК. – 2007. – № 6. – С. 55-61.
4. Васильчак С.В. Актуальні питання державної підтримки конкурентоспроможності сільськогосподарського виробництва / С.В. Васильчак, М.Б. Дацюк - Томчук // Вісник СНАУ. - Випуск №4. Серія «Економіка та менеджмент», – 2009, С. 95-98
5. Глущенко С В. Напрями розвитку бюджетної підтримки фермерських господарств в Україні [Електронний ресурс] / С.В. Глущенко. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/NaUKMA/Econ/2007_68/04_glushchenko_s.pdf.
6. Дем'яненко М.Я. Державна підтримка як фактор забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва / М.Я. Дем'яненко, Ф.В. Іванина // Економіка АПК. – 2008. – № 9. – С. 3–10.
7. Кузняк Б.Я. Світовий досвід підтримки сільського господарства і українські реалії / Б.Я. Кузняк // Економіка і регіон. – 2010. – № 1 (24). – С. 135-140.
8. Лузан Ю. Я. Розвиток державної підтримки аграрного сектору України в умовах членства в СОТ / Ю.Я. Лузан // Облік і фінанси АПК. – 2008. – № 3. – С. 6-10.
9. Майстро С.В. Напрями державної підтримки аграрного сектора та її вплив на конкурентоспроможність продукції на світовому ринку [Електронний ресурс] / С.В. Майстро. – Режим доступу: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05msvpsr.pdf>.

References

1. Aliyeva, K.H. (2008), "Economic and legal issues of reforming agriculture policy in state support of agricultural producers", *Derzhava i rehiony. Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo*, no. 2, pp.52-55.
2. Borodina, O.M. (2006), "State support for agriculture: the concept, mechanisms, efficiency", *Ekonomika i prohozuvanya*, no. 1, pp. 109-125.
3. Borodina, O.M. and Mohylnyi, O.M. (2007), "Adjustment policy of state support for agriculture", *Ekonomika APK*, no. 6, pp. 55-61.
4. Vasylychak, S.V. and Datsyuk-Tomchuk, M.B. (2009), "Current issues of state support for agricultural competitiveness", *Visnyk Sumskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu*, issue 4, pp. 95-98.
5. Hlushchenko, S.V. (2007), "Areas of budget support farms in Ukraine", available at: http://nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/NaUKMA/Econ/2007_68/04_glushchenko_s.pdf.
6. Demyanenko, M.Ya. (2008), "State support as a competitive factor of agricultural production", *Ekonomika APK*, no. 9, pp. 3–10.
7. Kuzniak, B.Ya. (2010), "World experience in agricultural support and Ukrainian realities", *Ekonomika i rehion*, no. 1 (24), pp. 135-140.
8. Luzan, Yu.Ya. (2008), "Development of state support for the agricultural sector of Ukraine in conditions of WTO", *Oblik i finansy APK*, no. 3, pp. 6-10.
9. Maystro, S.V. (2008), "Areas of state support for the agricultural sector and its impact on competitiveness on the world market", available at: <http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/galuz/05msvpsr.pdf>.

Шанін О.В. РІВЕНЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Мета статті. Метою даної статті є проведення аналізу динаміки державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників, в тому числі фермерських господарств

Методика дослідження. Теоретичною базою дослідження є наукові доробки вчених- економістів щодо державної підтримки аграрної сфери.

Під час написання даної статті використовувалися такі методи, як: методи системного аналізу (для обґрунтування динаміки рівня державної підтримки сільськогосподарських підприємств в Україні), метод системного узагальнення (для обґрунтування доцільності застосування методів державної підтримки на перспективу в контексті їх цільового за призначенням використання).

Результати. Визначено динаміку державної підтримки сільського господарства України по усіх сільськогосподарських підприємствах, а також в розрізі середніх і великих фермерських господарств. Охарактеризовано рівень державної підтримки аграрних формувань за основними видами державної підтримки по галузях. Проаналізовано динаміку державної підтримки, яку отримують аграрні формування за рахунок податку на додану вартість, який направляється після сплати переробними підприємствами до бюджету аграрним формуванням.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у науково-практичному обґрунтуванні основних принципів розвитку державної підтримки вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників.

Практична значущість. Отримані результати в публікації є основою для вирішення практичних проблем щодо збільшення рівня державної підтримки сільськогосподарських формувань, які займаються виробництвом сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: рівень державної підтримки, сільськогосподарські підприємства, бюджетні дотації.

Shanin O.V. LEVEL OF STATE SUPPORT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES IN UKRAINE

Purpose. The purpose of this article is to analyze the dynamics of state support of agricultural producers, including farms

Methodology of research. The theoretical basis of scientific research is handling vchenyh- economists on state support of the agricultural sector.

While writing this article, the following methods as methods of system analysis (to justify the dynamics of state support of agricultural enterprises in Ukraine), synthesis method system (For rationale use of methods of state support for the future in the context of their intended target usage).

Findings. The study determined the dynamics of state support of agriculture of Ukraine on all farms, and in terms of medium and large farms. The characteristic level of state support of agrarian formations on the main types of state support for industries. The dynamics of state support, which is obtained by forming agricultural value added tax, which sent upon payment processors agricultural budget formation.

Originality. Scientific novelty of research results is the scientific and practical substantiation basic principles of state support for domestic agricultural producers.

Practical value. The results in the publication is the foundation for solving practical problems of increasing the level of state support of agricultural units engaged in agricultural production.

Key words: the level of state support for agricultural enterprises, government subsidies.

Шанин А.В. УРОВЕНЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УКРАИНЕ

Цель статьи. Целью данной статьи является проведение анализа динамики государственной поддержки сельскохозяйственных товаропроизводителей, в том числе фермерских хозяйств

Методика исследования. Теоретической базой исследования является научные труды ученых-экономистов по государственной поддержке аграрной сферы.

При написании данной статьи использовались такие методы как: методы системного анализа (для обоснования динамики уровня государственной поддержки сельскохозяйственных предприятий в Украине), метод системного обобщения (Для обоснования целесообразности применения методов государственной поддержки на перспективу в контексте их целевого по назначению использования).

Результаты. Определена динамика государственной поддержки сельского хозяйства Украины по всем сельскохозяйственным предприятиям, а также в разрезе средних и крупных фермерских хозяйств. Охарактеризованы уровень государственной поддержки аграрных формирований по основным видам государственной поддержки по отраслям. Проанализирована динамика государственной поддержки, которую получают аграрные формирования за счет налога на добавленную стоимость, который направляется после уплаты перерабатывающими предприятиями в бюджет аграрным формированиям.

Научная новизна исследования заключается в научно-практическом обосновании основных принципов развития государственной поддержки отечественных сельскохозяйственных товаропроизводителей.

Практическая значимость. Полученные результаты в публикации является основой для решения практических проблем по увеличению уровня государственной поддержки сельскохозяйственных формирований, которые занимаются производством сельскохозяйственной продукции.

Ключевые слова: уровень государственной поддержки, сельскохозяйственные предприятия, бюджетные дотации.